

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Університет ВІТ-АП (Індія)
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
10 листопада 2022 року

Полтава 2022

ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СПІВПРАЦІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА США

Територіально Україна вважається найбільшою країною Європи. Однак з точки зору розвитку економіки наша держава пережила більше криз, ніж країни європейського простору. У цілому, після здобуття незалежності перше десятиліття різко погіршився рівень ВВП України, відповідно це вплинуло і на зниження рівня життя населення. Після світової економічної кризи 2009 року виникла навіть загроза банкрутства держави, якій запобігли лише мільярдні позики від Міжнародного валютного фонду. У свою чергу анексія Автономної Республіки Крим Російською Федерацією у 2014 р. та тогочасні військові дії на сході України призвели до чергових серйозних економічних потрясінь. Напад Росії 24 лютого 2022 року на Україну призвів до прямих збитків інфраструктури останньої у розмірі 114,5 млрд доларів станом на 5 вересня 2022 року. І хоч воєнні дії все ще тривають та сьогодні, як ніколи, актуальним є питання повоєнної відбудови України.

Наразі фахівці висловлюють різні думки щодо того, яким же чином варто відновлювати українську економіку. Одним із найпоширеніших є припущення про застосування «плану Маршалла», але з попереднім його осучасненням. Нагадаємо, що The European Recovery Program (Європейська програма відновлення), більш відома як «план Маршалла», прийнято рахувати найбільш успішною економіко-політичною програмою відновлення країн Західної Європи після руйнувань, які принесла Друга світова війна. «План Маршалла» був задіяний у період з квітня 1948 р. по жовтень 1951 р., а загальний кошторис програми становив 13 млрд доларів США (90% яких були грантовими коштами). Загалом кошти надавали такі установи як Держдепартамент США, Міністерство фінансів США, Експортно-імпорتنний банк США та Міжнародний банк [1].

Серед примітних особливостей «плану Маршалла» можна виокремити застосування концептуально нової схеми розрахунків за кредитами. Вона призводила до багаторазового збільшення задіяних грошових ресурсів. Загалом результатом реалізації «плану Маршалла» стало те, що за 1947–1952 роки європейські країни зуміли досягнути рівня майже цілковитого відновлення економіки високорозвинутого індустріального регіону з населенням майже 400 млн. осіб [2, с. 79]. Як приклад зазначимо, що за три роки реалізації «плану Маршалла» сукупний ВВП країн західної Європи зазнав збільшення одразу на 33%. Разом з тим приблизно на половину у порівнянні з 1938 роком зросло промислове виробництво, обсяг сільськогосподарської продукції збільшився на

11%, а міжнародної торгівлі – на 40%. До того ж важливо розуміти, що ефективність впровадження «плану Маршалла» полягала і у його сприянні становленню такої військово-політичної організації як НАТО [3].

Однак, не дивлячись на результативність «плану Маршалла», умови сьогодення є надважкими для України, а потреба її відновлення створює нові виклики та загрози, напрями нівелювання котрих допоки не мають прецедентів. Саме тому вітчизняні фахівці та урядовці працюють над формуванням власного «Плану відновлення України». Відтак, 4-5 липня 2022 року на Конференції з питань відновлення України (Ukraine Recovery Conference (URC2022)) в Луганно українським прем'єр-міністром було презентовано даний план. Власне, він являє собою програму тривалістю 10 років, і сукупною чисельністю 850 проєктів. План розподіляється на три етапи: стійкості або терміновий етап (2022 р.), відбудови (2023-2025 рр.) та модернізації (2026-2032 рр.). Основні визначені показники та їх запланований рівень відповідно до програми ми відобразимо у таблиці 1 [4].

Зауважимо, що «План відновлення України» ґрунтується на декількох головних принципах: негайний початок і поступовий розвиток; нарощування справедливого добробуту; інтеграція в ЄС; відбудова кращого, ніж було, в національному та регіональному масштабах, а також стимулювання приватних інвестицій.

Таблиця 1

Очікувані результати від реалізації урядового проєкту
«План відновлення України»

Показник	Очікуване значення показника		
	за 2023-2025 роки	за 2026-2032 роки	разом за 10 років
А	1	2	3
Кількість проєктів	580	270	850
Фінансування, млрд дол.	> 350	> 400	> 750
Індекс Економічної Складності	ТОР-40 країн	ТОР-25 країн	ТОР-25 країн
Індекс Людського Капіталу	ТОР-40 країн	ТОР-25 країн	ТОР-25 країн
Щорічний приріст реального ВВП	–	–	> 7%

Отже, наразі надзвичайно актуальним у міжнародному масштабі є проблематика відновлення українського простору як у територіальному, так і в економічному аспектах. Одним із можливих шляхів відбудови та виходу із економічної кризи є застосування осучасненого «плану Маршалла».

Література

1. Ярослав Медведєв. Повоєнне відновлення: чим Україні може бути корисний досвід Європи та Азії. URL: <https://thepage.ua/ua/experts/plan-marshalla-dlya-ukrayini>

2. Іванов С.В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. *Економіка України*. 2019. № 1 (686). С. 75-89. URL: <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6678>

3. Дмитро Рибаків. Відновити все: що варто знати про «План Маршалла» для України. URL: <https://mind.ua/publications/20244464-vidnoviti-vse-shcho-varto-znati-pro-plan-marshalla-dlya-ukrayini>

4. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>

УДК 339.727.22

Островський І.А., к.е.н., доцент
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

ПРЯМІ ТА НЕПРЯМІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ЕФЕКТИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Аналіз концепцій міжнародного руху інвестицій дозволяє зробити висновок, що жодна теорія не дає комплексного пояснення механізму взаємозв'язку іноземних інвестицій та міжнародної торгівлі. Найбільш важливим питанням і головним предметом розбіжностей між вченими постає питання про те, чи є потоки інвестицій та міжнародна торгівля взаємодоповнюючими або взаємозамінними процесами.

Найбільш істотним доказом на користь взаємозамінності іноземного інвестування та зовнішньої торгівлі є те, що ці процеси є двома альтернативними способами виходу компаній на зовнішній ринок. Однак подібний традиційний погляд ігнорує складність зв'язків, які існують у сучасній світовій економіці. Є низка аргументів на користь комплементарності інвестицій та зовнішньої торгівлі:

- виробництво за кордоном потребує імпорту інвестиційних та проміжних товарів;
- іноземна філія може експортувати вироблені товари;
- інвестиції полегшують створення дистриб'юторської мережі зарубіжних ринках (проти експортом);
- зростання кількості ТНК, орієнтованих на ефективність, сприяє розвитку міжнародної мережевої економіки, яка в основі своїй припускає наявність тісного позитивного зв'язку між ПІІ та зовнішньою торгівлею країн;
- зростає значимість іноземних дочірніх компаній у рамках стратегій ТНК у галузі розподілу, продажу та маркетингу; по-шосте, рішення, що стосуються країни інвестування, формують структуру ДПС та відповідно впливають на потоки міжнародної торгівлі проміжними та готовими товарами та послугами.

Характер взаємозв'язку іноземних інвестицій та зовнішньої торгівлі визначає вплив інвестицій на розвиток експорту та імпорту товарів та послуг приймаючої країни. Наявні дослідження зовнішньоторговельних ефектів інвестицій мають розрізнений характер і не дозволяють сформулювати загальну